

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ТРЕЋИ ОСНОВНИ СУД У БЕОГРАДУ
17.Пбр. [REDACTED] /18
Дана [REDACTED] 05.2019. године
Београд – Нови Београд
Булевар Михајла Пупина бр. 16

У ИМЕ НАРОДА

ТРЕЋИ ОСНОВНИ СУД У БЕОГРАДУ, судија Бојана Чогурић, судија појединач, у парници тужиље [REDACTED] из Љубовије, ул. [REDACTED] чији је пуномоћник [REDACTED] адвокат из Београда, ул. [REDACTED], против тужене **Banca intesa ad Beograd**, са седиштем у Београду, ул. [REDACTED] чији је пуномоћник [REDACTED] адвокат из Новог Сада, ул. [REDACTED] ради утврђења ништавости и стицања без основа, вредности предмета спора 3.982,66 динара, након одржане и закључене главне и јавне расправе на рочишту дана [REDACTED] 05.2019. године, донео је

ПРЕСУДУ

УТВРЂУЈЕ СЕ да је апсолутно ништава и да не производи правно дејство део одредбе члана 3 став 3.5 Обавезних елемената уговора бр. [REDACTED] од 05.05.2017. године, као саставног дела Уговора о кредиту – Рефинансирање бр. [REDACTED] од [REDACTED] 05.2017. године између тужиље [REDACTED] из Љубовије и тужене **Banca intesa ad**, са седиштем у Београду, у делу који гласи: „Накнада Банке-фиксна-3.982,66 РСД, једнократно“.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена **Banca intesa ad**, са седиштем у Београду да тужиљи [REDACTED] из Љубовије, на име стеченог без основа, исплати износ од 3.982,66 динара, са законском затезном каматом почев од 05.05.2017. године до исплате, у року од 8 дана од дана пријема писменог отправка пресуде, под претњом принудног извршења.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена **Banca intesa ad**, са седиште у Београду, да тужиљи [REDACTED] из Љубовије, на име трошкова парничног поступка, исплати износ од [REDACTED] динара, са законском затезном каматом почев од дана наступања услова извршности одлуке до исплате, у року од 8 дана од пријема писменог отправка пресуде, под претњом принудног извршења.

Образложење

Тужиља је у тужби и речи на расправи, преко пуномоћника, навела да је са туженом закључила Уговора о кредиту – Рефинансирање бр. [REDACTED] од 22.09.2015. године са

Обавезним елементима уговора бр. [REDACTED] од 22.09.2015. године, на основу којег је тужена, као давалац кредита, тужиљи одобила и ставила на располагање динарски кредит за рефинансирање у износу од 398.265,65 динара, са периодом отплате у трајању од 48 месеци, а Банка је тужиљи наплатила једнократну обраду кредита у износу од 3.982,66 динара, на дан пуштања кредита у течај. Даље је навео да одредба уговора којом је Банка уговорила наплату једнократне фиксне накнаде, апсолутно ништава и у суротности са одредбама чл.46, чл.47, чл.103 и чл.1065 Закона о облигационим односима, да је предмет обавезе неодређен и неодредив и као такав ништав, да Банка не образлаже који су то стварни трошкови које је имала поводом обраде кредитног захтева, као и да су трошкови непостојећи и да се самим тим не могу ни определити тј. да предмет обавезе није одређен нити одредив. Навела је да је поступање тужене у супротности са основним начелима на којима почива правни поредак, са начелом једнаке вредности узајамних давања које представља у Закону о облигационим односима једно од основних начела код двостраних уговора, те да је у супротности и са Законом о заштити корисника финансијских услуга и Законом о заштити потрошача, којима се штите права слабије уговорне стране. Тужиља је предложила да суд усвоји тужбени захтев. Трошкове је тражила и определила.

Тужена је у поднеску, којим се изјаснила на тужбу, оспорила тужбу и тужбени захтев у целости. Истакла је да је неспорно да је Банка од тужиоца наплатила износ од 3.982,66 динара по основу једнократне накнаде за обраду кредита, а по Уговору о кредиту – Рефинансирање бр. [REDACTED] од 05.05.2017. године, као и да је нведена накнада јасно дефинисана у обавезним елементима уговора (тачка 3.5), који је саставни део Уговора о кредиту и у Плану отплате кредита и да је тужилац још у предуговорној фази био упознат са накнадом коју Банка наплаћује на име одобравања кредита, а што се може видети и из понуде која је потписана од стране тужиоца. Тужена је такође истакла приговор правног интереса, јер је кредитна партија престала да важи дана 25.12.2017. године, када је и предметни уговор о кредиту престао да важи у целости, па самим тим и оспоравана одредба и да тужилац нема правни интерес с обзиром да нападана одредба више не егзистира у правном саобраћају и не производи правно дејство. Даље је навео да ни једним прописом није изричito забрањено право Банке као даваоца кредита да од корисника наплати накнаду на име одобравања и пуштања кредита и да је потпуно неоснован предлог тужиоца да се предметна одредба утврди ништавом, уз погрешно тумачење чл.1065 Закона о облигационим односима који одређује само битне елементе уговора о кредиту, те је навео да Закон о банкама, Закон о Народној банци Србије, Закон о заштити корисника финансијских услуга, Одлуци о условима и начину обрачуна егективне каматне стопе и изгледу и садржини образца који се уручују кориснику представљају „млађе“ прописе у односу на Закон о облигационим односима који прате актуелности у банкарском пословању 21. века. Истакао је да нема простора за примену института стицања без основа јер је Уговор о кредиту више него јасан основ наплате накнаде и у њему су врсте и висине накнада у свему наведени у складу са важећим законским прописима, те да је накнада банке за извршену финансијску услугу није исто што и стварни трошак који банка, у случају да је настао мора транспарентно показати, објашњавајући клијенту, а да у овом сличају накнада не садржи у себи никакве скривене трошкове јер представљају накнаду која банци припада на име пружених финансијских услуга, а коју плаћа корисник кредита. Предложила је да суд одбије тужбени захтев као неоснован. Трошкове је тражила и определила.

Међу парничним странкама није спорно: да су дана 05.05.2017. године закључиле Уговора о кредиту – Рефинансирање чији саставни део представљају Обавезни елементи уговора и да је дана 05.05.2017. године тужиљи наплаћена накнада за обраду кредита у износу од 3.982,66 динара.

Међу парничним странкама је споран основ тужбеног захтева.

У доказном поступку суд је извео доказ читањем Налога за књижење од 05.05.2017. године, Уговора о кредиту – Рефинансирање бр. [REDACTED] од 05.05.2017. године,

Обавезних елемената уговора бр. [REDACTED] од 05.05.2017. године, Плана отплате кредита од 05.05.2017. године те је ценећи исти у смислу члана 8. Закона о парничном поступку утврдио следеће чињенично стање:

- да су тужиља (као корисник кредита) и тужена (банка) дана 05.05.2017. године закључиле Уговора о кредиту – Рефинансирање бр. [REDACTED] од 05.05.2017. године са Обавезним елементима уговора, којим је кориснику кредита одобрен кредит у износу од 398.265,00 динара; да се средства уплаћују на рачун корисника кредита; начин отплате кредита и исплате ануитета је 48 месечних рата; да је тужиља туженој уплатила износ од 3.982,66 динара, фиксно и једнократно.

Суд је у целости прихватио наведене писане доказе, као веродостојне и подобне за утврђење одлучних чињеница у овој правној ствари, ово тим пре што садржину истих парничне странке нису оспориле.

Стране у облигационом односу су равноправне, а у заснивању облигационих односа и остваривању права и обавеза из тих односа сходно садржини одредбе члана 12 Закона о облигационим односима странке су дужне да се придржавају начела савесности и поштења, док је начело једнаке вредности давања прописано одредбом члана 15 истог закона према коме у заснивању двостраних уговора стране полазе од начела једнаких вредности узајамних давања а законом се одређује који случајеви нарушавања тог начела повлачи правне последице. Предмет обавезе регулисане одредбама члана 46. и 47. Закона о облигационим односима, те је ставом другим одредбе члана 46. прописано да уговорна обавеза мора бити могућа, допуштена односно одредива, а одредбом члана 47. да када је предмет обавезе недопуштен, неодређен и неодредив уговор је ништав.

Одредба члана 21. Закона о облигационим односима прописује да су учесници у облигационим односима дужни да у правном промету поступају у складу са добрим пословним обичајима.

Одредба члана 50. став 1. Закона о облигационим односима прописује да је предмет обавезе одредив ако уговор садржи податке помоћу којих се може одредити или су стране оставиле трећем лицу да га одреди.

Одредба члана 99. Закона о облигационим односима прописује да се одредбе уговора примењују онако како гласе и да се при тумачењу спорних одредби не треба држати дословног значења употребљених израза, већ треба истраживати заједничку намеру уговорача и одредбу тако разумети како то одговара начелима облигационог права утврђених овим законом.

Одредба члана 100. Закона о облигационим односима прописује да у случају када је уговор закључен према унапред одштампаном садржају или ако је уговор био на други начин припремљен и предложен од уговорне стране, нејасне одредбе се тумаче у корист друге стране.

Одредба члана 101. Закона о облигационим односима прописује да се у теретном уговору одредбе тумаче у смислу у којем се остварује правичан однос узајамних давања.

Одредба члана 104. Закона о облигационим односима у ставу првом прописује да у случају ништавости уговора свака уговорна страна дужна је да врати другој све оно што је примила по основу таквог уговора, а ако то није могуће, или ако се природа оног што је испуњено противи враћању, има се дати одговарајућа накнада у новцу, према ценама у време доношења судске одлуке, уколико закон што друго не одређује, а у ставу трећем да приликом одлучивања суд ће водити рачуна о савесности једне, односно обеју страна, о значају угроженог добра или интереса, као и о моралним схватањима.

Одредба члана 105. став 1. Закона о облигационим односима прописује да ништавост неке одредбе уговора не повлачи ништавост и самог уговора ако он може опстати без ништаве одредбе и ако она није била ни услов уговора ни одлучујућа побуда због које је уговор закључен.

Одредбом члана 210. Закона о облигационим односима прописано је да кад је неки део имовине једног лица прешао на било који начин у имовину неког другог лица, а тај прелаз нема основ у неком правном послу или у закону, стицалац је дужан да га врати, а кад то није могуће - да накнади вредност постигнутих користи. Обавеза враћања, односно накнаде вредности настаје и кад се нешто прими с обзиром на основ који се није остварио или који је касније отпао.

Одредбом члана 214. Закона о облигационим односима прописано је да кад се враћа оно што је стечено без основа, морају се вратити плодови и платити затезна камата, и то, ако је стицалац несавестан, од дана стицања, а иначе од дана подношења захтева.

Одредбом члана 1065. Закона о облигационим односима прописује да се уговором о кредиту банка обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором.

Правни интерес тужиље за подношење тужбе ради утврђења ништавости предметне одредбе члана 3 став 3.5 Обавезних елемената уговора бр. [REDACTED] од 05.05.2017. године произилази из одредби чл. 109. и 110. Закона о облигационим односима, којима је прописано да суд на ништавост пази по службеној дужности, да се на ништавост може позивати свако заинтересовано лице, да се право на истицање ништавости не гаси. Осим тога одредбом чл. 107. ст. 1. истог Закона прописано је да ништав уговор не постаје пуноважан кад забрана или који други узрок ништавости накнадно нестане. Тужиља осим утврђења ништавости тражи и повраћај стеченог без основа, а последица тог утврђења ствара обавезу тужене да тужиљи врати оно што је стекла по основу ништавих одредби уговора сходно чл. 104. Закона о облигационим односима. Тужиља има правни интерес за подношење тужбе за утврђење, јер је на основу поменуте одредбе уговора тужена стекла од стране тужиље предвиђену накнаду у износу од 3.982,66 динара, а чији поврат тужиља тражи овом тужбом.

Уговор о кредиту је такав банкарски посао који се сврстава у категорију активних банкарских послова, будући да се таквим сматрају послови код којих се банка појављује као поверилац свог клијента. У конкретном случају дана 05.05.2017. године тужиља је закључила уговор о стамбеном кредиту који припада групи формалних уговора, уговора по приступу и који с обзиром на финансијску и стручну доминантност банке, настаје безусловним прихваташњем унапред прописане садржине уговора без могућности да друга уговорна страна учествује у одређивању те садржине.

Одлучујући о тужбеном захтеву тужиоца да се утврди ништавост дела одредбе члана 3 став 3.5 Обавезних елемената уговора, у делу који гласи: „Накнада Банке-фиксна- 3.982,66 РСД, једнократно“ суд је закључио да је исти основан. У облигационом односу влада начело слободе уговора, које треба схватити као најважнији део приватне аутономије, будући да се она остварује преко уговора, а принцип слободе уговора подразумева могућност правних субјеката да својом слободном вољом стварају правну норму која их обавезује на одређено међусобно понашање и она је резултат њихове обостране сагласности која за њих има снагу закона. Међутим, начело слободе уговора за странке је ограничено утолико што су стране у облигационим односима слободне у границама принудних прописа, јавног поретка и добрих обичаја да своје односе уреде по својој вољи (члан 10 Закона о облигационим односима).

Наиме, одредбом члана 1065. Закона о облигационим односима прописано је да се уговором о кредиту банка обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на неодређено или одређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Закон о облигационим односима у одредбама од 1065. до 1068. не прописује обавезу корисника кредита да плаћа накнаде и друге трошкове које банка има стављањем на расплагање одређеног износа новчаних средстава на одређено или неодређено време за неку намену или без утврђене намене. Камата је категорија којом банка обезбеђује свој капитал и врши наплату своје зараде и у камати су садржани цена капитала, трошкови банке, радне снаге и остали трошкови као и коначна зарада која када се саберу чине јединствени износ који представља камату.

Са друге стране, слобода уговарања би дозволила да се уговорне стране сагласе да предмет уговора о кредиту, осим стављања на располагање одређеног новчаног износа и плаћања камате, буду и друге обавезе, које ће једна од уговорних страна преузети. У том случају је потребно да обавеза буде одређена или одредива и допуштена. Наравно, при уговарању се мора водити рачуна о еквивалентности престација, савесности и поштењу, као и забрани злоупотребе права сваке уговорне стране. Међутим, у ситуацији када је банка тужена, као доминантна уговорна страна (која је унапред припремила садржину уговора), уговорила обавезу за клијента-тужиљу да сноси трошкове обраде кредита, при чему није определила нити пружила доказ о томе које трошкове је имала у вези обраде кредита, банка је на тај начин поступила супротно одредби чл. 12, 13, 14, 16. и 21. Закона о облигационим односима. На туженој је био терет доказивања да је у вези кредита, који је одобрila и пустила у течај тужиљи, имала додатне стварне трошкове, који превазилазе финансијску делатност банке (нпр. ангажовањем трећих лица уз накнаду, који су предузимали одређене радње у име и за рачун банке, а у вези предметног кредита или неке друге трошкове), о чему тужена није доставила доказ нити предложила извођење доказа на такве чињенице.

С обзиром на наведено, тужиљи је непознат механизам по ком је тужена утврдила висину тих трошкова, што тужиљу доводи у неравноправан положај у односу на тужену-банку, која на основу унапред припремљеног и одштампаног уговора о кредиту, на чију садржину тужиља као корисник није могла да утиче, уговорила обавезу тужиље да сноси трошкове обраде кредитног захтева, без образложења који су то трошкови, на основу чега су утврђени и зашто се везују за износ од 3.982,66 динара. Уговарање обавезе клијента да плати одређен новчани износ на име трошкова обраде захтева у висини од 3.982,66 динара, а који се не могу определити нити се може одредити на име чега су настали, осим што је у супротности са основним начелима облигационог права, супротно је и одредби чл. 46. и 50. Закона о облигационим односима, па је наведена одредба ништава у смислу чл. 47. истог закона. Без обзира на то што је предмет обавезе одређен у смислу висине 3.982,66 динара, спорна одредба не садржи податке на основу којих се одређују трошкови на име којих се накнада у проценту наплаћује, при чему нису одређени ни одредиви елементи на основу којих би се могло закључити да су ти трошкови настали и да их је банка сносила, па због тога није дозвољено да тужена, с позивом на сагласност воља, такву обавезу као економски доминантна уговорна страна, наметне тужиљи-клијенту.

На наведено нарочито указује то што тужена није определила шта су трошкови за које је наплатила накнаду у износу од 3.982,66 динара, већ је информативно упитана да се изјасни који су то трошкови за који је наплаћен износ од 3.982,66 динара, пуномоћник тужене је изјавио да се не ради о трошковима већ о накнади, а да према ВКС банка није дужна да определи о каквој се накнади ради.

Осим тога, тужена није предложила доказе, а самим тим није ни доказала, да је клијенту – тужиљи приликом закључења уговора о кредиту јасно и децидно предочено који су то трошкови које банка има у вези обраде кредита и за које је наплатила тужиљи износ од

3.982,66 динара, а терет доказивања те чињенице је био на туженој, сходно члану 231 Закона о парничном поступку. При чему у свим актима, на које тужена указује да садрже податке о накнади за трошкове обраде, садржани су само износ који се наплаћује на име накнаде за трошкове обраде кредита, без јасног опредељења на који начин је обрачуната накнада у конкретном износу, нити су јасно и децидно наведени трошкови који се тим износом надокнађују.

Суд је закључио да ништавост дела одредбе члана 11 Уговора о стамбеном кредиту не повлачи и ништавост самог уговора сходно члану 105. Закона о облигационим односима, имајући у виду да уговор може опстати и без наведене одредбе, с обзиром на то да иста није била ни услов уговора, ни одлучујућа побуда због које је уговор закључен.

Последица утврђења ништавости наведене одредбе предметног уговора, сходно чл. 104. ст. 1. и 3. Закона о облигационим односима, јесте обавеза тужене да врати тужиљи оно што је на основу тих одредби примила, а по правилима која важе за враћање стеченог без основа сходно чл. 210. и 214. истог Закона. Тужиља има право и на законску затезну камату од дана када је туженој платила наведени износ у складу са одредбама која је утврђена ништавом до исплате, имајући у виду да је тужена несавесни стицалац из разлога што се, у конкретном случају, ради о уговору по приступу, у којем су уговорне одредбе унапред припремљене и предложене од стране банке, те имајући у виду стручну и финансијску доминантност банке у односу на појединца (тужиљу). С обзиром на наведено, суд је усвојио тужбени захтев и донео одлуку као у ставу другом изреке пресуде, те је обавезао тужену да тужиљи на име стеченог без основа исплати износ од 3.982,66 динара, са законском затезном каматом почев од 05.05.2017. године до исплате, а у складу са чланом 214. Закона о облигационим односима.

Тужена се неосновано позива на Одлуку Народне банке Србије о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“, бр. 65/2011) и на Закон о банкама („Службени гласник РС“, бр. 107/2005, 91/2010 и 14/2015), имајући у виду да ниједан подзаконски акт, као ни lex specialis не могу садржати одредбе којима се искључује примена основних начела и одредби Закона о облигационих односима, који регулише уговорно право и прописује да обавеза уговорних страна мора бити одређена или одредива, те да су стране у уговорним и другим облигационим односима у обавези да се придржавају основних начела облигационог права из члана 11, 12 и 13 Закона о облигационим односима. Закон о банкама као lex specialis може на други начин уредити одређена питања у области за коју је донет, али се таквим законом не могу искључити одредбе основних начела уговорног права које регулише Закон о облигационим односима у главама I и II.

Приликом доношења одлуке суд је ценио и све друге наводе парничних странака и изведене доказе, али их код утврђеног чињеничног стања и заузетог правног становишта посебно не образлаже, налазећи да исти нису од утицаја на другачију одлуку суда у овој правној ствари.

Одлуку о трошковима парничног поступка у ставу трећем изреке суд је донео сходно члану 150, 153, 154. и 163. ЗПП те налази да је тужена у обавези да тужиљи надокнади следеће трошкове: на име састава тужбе и једног образложеног поднеска износ од [REDACTED] динара, за приступ и заступање на одржаном рочишту износ од [REDACTED] динара, судска такса на тужбу износ од 1.900,00 динара и судска такса на пресуду у износу од 1.900,00 динара, све о је обрачунато у складу са Тарифом о наградама и накнадама трошкова адвокату („Службени гласник РС“, бр. 121/12), Тарифним бројем 1. и 2. Закона о судским таксама и у складу са определеним трошковником пуномоћника тужиље. Одлуку о камати на трошкове поступка суд је донео сходно чл. 277. и 324. Закона о облигационим односима.

Суд тужиљи није признао право на повећање трошкова због кумулативних захтева, јер сви постављени захтеви у тужби произлазе једни из других, те се не може сматрати да су испуњени услови за увећање трошкова по том основу.

ПОУКА О ПРАВНОМ ЛЕКУ:

Против ове пресуде може се изјавити жалба Вишем суду у Београду у року од 8 дана од пријема писменог отправка пресуде, а преко овог суда.

СУДИЈА

Бојана Чогурић с.р.

Личност сведока: